

İNSAN HAKLARI GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

HAZİRAN-TEMMUZ-AĞUSTOS AYLARI

İNSAN HAKLARI İHLAL RAPORU

2014

GİRİŞ:

Türkiye’de son üç ayda (Haziran, Temmuz, Ağustos) insan hakları ihlalleri istikrarlı bir biçimde devam ederken, özellikle Suriye ve Irak’ta yaşanan çatışmalar nedeniyle Türkiye’ye sığınmaya çalışan sivillere yönelik hak ihlalleri yeni bir başlık olarak ele alınacak boyuta ulaşmıştır. Aşağıdaki üç aylık ihlal tablosunda, Türkiye İnsan Hakları Vakfı Dokümantasyon Merkezi’nin verilerinden faydalanılmıştır.

Söz konusu rakamsal veriler, yaşanan ihlallerin boyutlarını ortaya koymaya yetmektedir. Örneğin Haziran ayında 10 kişi yargısız infaz sonucu yaşamını yitirirken, iş kazaları olarak tanımlanan iş cinayetlerinde yaşamını yitirenlerin sayısı 141’dir. Temmuz ayında gerçekleşen yargısız infazlarda 5, iş cinayetlerinde de 123 kişi yaşamını yitirirken, Ağustos ayında 6 kişi yargısız infazda, 158 kişi de iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir. Özellikle inşaat sektöründe yaşanan kazaların en büyük sebebi, hükümetin gerekli denetim mekanizmalarını etkin olarak kullanmak yerine bu hayati meseleyi işverenin insafına bırakmasıyla doğrudan ilintilidir.

Haziran ayında 4 asker intiharı gerçekleşmiştir. Kişi güvenliği bağlamında 56 işkence mağduru olmuş, 1 kişi de gözaltında yaşamını yitirmiştir. Haziran ayında cezaevlerinde 10 kişi işkence 1 kişi de tecavüz mağduru olmuştur. Gezi olaylarının yıldönümü dolayısıyla gerçekleşen protestolara yapılan müdahaleler, toplantı ve gösteri özgürlüğüne ağır bir darbenin vurulmasıyla sonuçlanmıştır. Gezi protestoları bağlamında 427 kişi gözaltına alınmıştır. Haziran ayı boyunca toplam 666 kişi gözaltına alınmış, 37 kişi müdahaleler sırasında yaralanmış ve 14 kişi de tutuklanmıştır.

Temmuz ayında 5 kişi yargısız infaz sonucu yaşamını yitirirken 5 kişi de yaralanmıştır. Kara mayınlarından dolayı yaralanan kişi sayısı 2, iş cinayetlerinde yaşamını yitirenlerin sayısı 123’tür. Temmuz ayında 1 asker intiharı yaşanmış, korucu saldırısında ölenlerin sayısı da 2 olmuştur. Aynı ay 129 kişi işkence mağduru olmuştur ki, bunların 115’i, cemaat operasyonu dolayısıyla gözaltına alınanların beyanlarına dayanmaktadır. Ayrıca temmuz ayında 1 kişi sınırda tecavüze uğramıştır.

Cezaevlerindeki hasta mahpus sorunu Temmuz ayında da ölümle sonuçlanmıştır. Cezaevlerinde biri hasta mahpus olmak üzere 4 kişi hayatını kaybetmiş 11 kişi de işkence ve kötü muameleye maruz kalmıştır. Aynı ay 62 kişi toplantı ve gösteri özgürlüğünü kullandığı için gözaltına alınmış ve müdahaleler sırasında 21 kişi yaralanmıştır.

Ağustos ayında da ihlaller aynı hızla devam etmiştir. Kara mayınlarından dolayı 1 kişi ölmüş 1 kişi de yaralanmıştır. Nefret suçları/ırkçı saldırılar veya linç girişimlerinden dolayı yaralananların sayısı 17, iş kazalarında yaşamını yitirenlerin sayısı ise 158 kişidir. Asker intiharları ağustos ayında da devam etmiş ve iki kişi hayatını kaybetmiştir. Ağustos’ta 20 kişi işkence mağduru olmuş, bir bakım merkezinde de üç kişi tecavüze maruz kalmıştır. Cezaevlerinde Ağustos ayında da 4 hasta mahpus yaşamını yitirmiştir. Ağustosta toplantı ve gösteri özgürlüğünü kullandığı için 82 kişi gözaltına alınmış, müdahaleler sırasında da 26 kişi yaralanmıştır. Ağustos ayında yargısız infaz sonucu 6 kişi yaşamını yitirmiş, 7 kişi de yaralanmıştır.

Öte yandan yargısız infazların oranındaki artışın altında ise Suriye veya Irak'taki IŞİD tehdidinden kaçarak Türkiye'ye sığınmaya çalışan sivillerin öldürülmesi yatmaktadır. Savaşta kaçan sivillere vur emri verenler caydırıcı bir cezai yaptırımla karşılaşmamakta, bu da yeni infazlara zemin hazırlamaktadır.

2014 yılı içerisinde sınırda gerçekleşen yargısız infazlarda 19 kişi yaşamını yitirmiş, en az 25 kişi de yaralanmıştır.

IŞİD'in gerçekleştirdiği toplu katliamlar karşısında sessizliğini koruyan AKP hükümetinin komşu halkların maruz kaldığı zulme dair söylemlerinin ikiyüzlülüğünden ibaret olduğu net olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca sınırlarda gerçekleşen yargısız infazların da giderek sistematik hale gelmesi, AKP'nin temel insan haklarına yönelik tutumunu da bir kez daha ortaya koymuştur. Bu ihlallere karşı insan haklarının korunması çabamızı ve mücadelemizi artırarak sürdürmek durumundayız.

Saygılarımla,

Av. Dr. Sezgin Tanrikulu
CHP Genel Başkan Yardımcısı
İstanbul Milletvekili

2014'te Türkiye Sınırında yaşanan yargısız infazlar

Fayat Arslan

Suriye'den 23 Ocak 2014'te Kilis'in İnanlı Köyü üzerinden Türkiye'ye yanlarında getirdikleri çaylarla beraber girmek isteyen 2 kişiye askerî ekibin "dur" ihtarına uymadıkları gerekçesiyle açtıkları ateş sonucu Fayat Arslan yaşamını yitirdi, Yusuf Karaçizmeli de ağır yaralandı. Olayın ardından Gaziantep 5. Zırhlı Tugay Askeri Savcılığı başlatılan incelemede ise olay sırasında ateş açtıkları belirlenen ve isimleri açıklanmayan 3 asker gözaltına alındı.

Ahmet Mahmut Henan

Suriye'nin Afrin Kenti'nden ihtiyaclarını karşilamak için 5 Mart 2014'te Kilis'e geçmek isteyen Suriye vatandaşı Ahmet Mahmut Henan'ın (45) askerlerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdiği öğrenildi.

3 Kişi

Suriye'nin Rojava Bölgesi'nden ihtiyaclarını karşilamak için 7 Mart 2014'te şırnak'ın Cizre İlçesi'ne bağlı Bazıxt (Katran) Köyü'ne geçmek isteyen 8 kişilik iki Kürt aileye askerlerin açtığı ateş sonucu 3 kişi yaralandı.

Eladinê Qavaz

Suriye'nin Rojava Bölgesi'nden akrabalarını ziyaret etmek için 14 Mart 2014'te şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'ne bağlı Atmenek Köyü'ne geçmek isteyen Eladinê Qavaz (32) askerlerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi.

Kawa Abdullah

Suriye'nin Rojava Bölgesi'nden ihtiyaclarını karşilamak için 14 Mart 2014'te Mardin'in Derik İlçesi'ne geçmek isteyen Kawa Abdullah (25) askerlerin açtığı ateş sonucu yaralandı.

2 Kişi

Suriye'nin Rojava Bölgesi'nde bulunan Zeerê Köyü'nden günlük ihtiyaclarını karşilamak için 14 Nisan 2014'te Kilis'e geçmek isteyen Rojavalı 3 kişiye askerlerin ateş açması sonucu 2 kişi yaralandı.

X.X.

Suriye'den 16 Nisan 2014'te şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nden Türkiye'ye girmek isteyen 5 kişilik bir gruba askerî ekibin müdahale etmesi nedeniyle Suriyeli bir kişinin başını yere çarparak yaşamını yitirdiği Genelkurmay Başkanlığı tarafından açıklandı.

Mecid Meemo

Suriye'nin Rojava Bölgesi'nde bulunan Derswan Köyü'nden günlük ihtiyaclarını karşilamak için 18 Nisan 2014'te Kilis'e geçmek isteyen Rojavalı gruba askerlerin ateş açması sonucu Mecid Meemo yaşamını yitirdi.

5 Kişi

Hakkârî'nin şemdinli İlçesi'ne bağlı Derecik Beldesi'nin Samanlı Köyü'nden 3 Mayıs 2014'te sınır ticareti yapmak için Federal Kürdistan Bölgesi'ne geçen köylüleri durduran askerî ekiple köylüler arasında çıkan çatışmada bir asker ile 5 köylü yaralandı. Köylülerden birinin durumunun ağır olduğu öğrenildi.

Neesan Mehmud Neesan

Suriye'nin Rojava Bölgesi'nde bulunan Dêrsiwan Köyü'nden günlük ihtiyaclarını karşilamak için 2 Mayıs 2014'te Kilis'e geçmek isteyen Neesan Mehmud Neesan (42) askerlerin açtığı ateş sonucu yaralandı.

Saada Darwich

Ülkesinde devam eden savaş ortamı nedeniyle Rojava'da yaşadığı Derîk Kenti'nden 18 Mayıs 2014'te şırnak'ın Cizre İlçesi'ne bağlı Kuştepe Köyü'nden Türkiye'ye geçmek isteyen Rojavalı Kürt ailenin üzerine askerlerin açtığı ateş sonucu Saada Darwich (28) adlı kadın

vurularak yaşamını yitirdi. Cinayetle ilgili açıklama yapan Şırnak Valiliği, olayın yanlış anlamadan dolayı meydana geldiğini iddia etti.

A.Ö.

Suriye'nin Rojava Bölgesi'nde bulunan Dîrbesiye Kenti'nde yaşayan dedesini ziyaret ettikten sonra 19 Mayıs 2014'te Mardin'in Kızıltepe İlçesi'ne bağlı Şenyurt Köyü'ne dönmeye çalışan A.Ö. (14) adlı çocuk askerlerin açtığı ateş sonucu alınından vurularak ağır yaralandı. Mardin Devlet Hastanesi'nde yoğun bakımda tutulan A.Ö.'nün iki gözünü kaybettiği öğrenildi.

X.X., X.X.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Berojiya Köyü'nde 18 Mayıs 2014'te, sınır ticareti yapan gruba askerlerin ateş açması sonucu 2 köylü yaralandı.

Şuâ Hüseyin El Ubeyt

Suriye'nin kuzeyinde bulunan Rojava Bölgesi'ndeki Serêkaniyê Kenti'nin Tıl Xelef Köyü'nden 26 Mayıs 2014'te Şanlıurfa'nın Ceylanpınar İlçesi'nden Türkiye'ye geçmeye çalışan 4 kişiyi askerî ekibin darp ederek alıkoymasına karşı çıkan aynı köyden Şuâ Hüseyin El Ubeyt adlı kadının askerlerin açtığı ateşle öldürüldüğü iddia edildi.

Mihemmed Reşit

İç savaşın devam ettiği Suriye'nin Rojava Bölgesi'nde bulunan Afrin Kenti'nin İktidam Köyü'nden 4 Haziran 2014'te Kilis'in Ergikanı Köyü üzerinden Türkiye'ye geçmek isteyen Rojava'lı gruba askerlerin açtığı ateş sonucu Mihemmed Reşit (13) yaşamını yitirdi, grupta yer alan Ömer Ömer ve Ömer Fereç adlı gençler de yaralandı.

X.X., X.X., X.X.

Kilis'te 9 Haziran 2014'te Suriye'den Türkiye'ye giriş yapmak isteyen bir araca askerî ekibin "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle açtığı ateş sonucu araçta bulunan Suriyeli iki kişi vurularak yaşamını yitirdi, bir Suriyeli de yaralandı.

Ehmed Mihemed

27 Haziran 2014'te Kilis'ten Suriye'nin güneyinde bulunan Rojava'nın Efrîn Kenti'ne geçmek isteyen Rojava'lı Ehmed Mihemed (18), askerî birliklerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi.

Hasan

21 Temmuz 2014'te Rojava'nın Efrîn Kenti'nden Kilis üzerinden Türkiye'ye geçmek isteyen Rojava'lı Hasan adlı kişi askerlerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi.

Xurşit Hacı Ahmed

Rojava'nın Şırnak sınırında bulunan Qasardit Köyü'nde 19 Temmuz 2014'te Katran Sınır Karakolu'na yakın olan tarlasında çalışırken askerlerin ateş açması sonucu Xurşit Hacı Ahmed adlı köylünün (39) yaşamını yitirdiği öğrenildi.

Cuman Bilal Osi

İç savaşın ve IŞİD saldırılarının devam ettiği Suriye'nin Rojava Bölgesi'nde bulunan Kobanê'den 6 Ağustos 2014'te Şanlıurfa'nın Ceylanpınar İlçesi üzerinden Türkiye'ye geçmek isteyen Cuman Bilal Osi (39) askerlerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi.

Yusuf İbrahim

İŞİD saldırılarının devam ettiği Suriye'nin Rojava Bölgesi'nde bulunan Kobanê'den 6 Ağustos 2014'te Şanlıurfa'nın Ceylanpınar İlçesi üzerinden Türkiye'ye geçmek isteyen gruba Ateşoğlu Hudut Karakolu'nda görevli askerlerin ateş açması sonucu Yusuf İbrahim (22) başına isabet eden kurşun nedeniyle yaşamını yitirdi.

X.X., X.X.

Rojava'dan 7 Ağustos 2014'te Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi üzerinden Türkiye'ye geçmek isteyen gruba askerlerin ateş açması sonucu adları öğrenilemeyen Rojavalı 2 kişi yaşamını yitirdi.

4 Kişi

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Yeşilova Köyü'nde yaşayan Dinç ailesi 11 Ağustos 2014'te, sınırın öte yakasındaki akrabalarını ziyaretten dönerken askerler tarafından "dur" ihtarına uymadıkları iddiasıyla tarandı. Askerlerin açtığı ateş sonucu 4 kişi yaralandı.

Mehmet Kör, Abdo Mahaddo

Suriye'den 1 Eylül 2014'te Kilis'in Duruca Köyü üzerinden Türkiye'ye geçerek sınır ticareti yapmak isteyen gruba Şimşek Hudut Karakolu'nda görevli askerlerin "dur" ihtarına uymadıkları iddiasıyla açtıkları ateş sonucu Mehmet Kör (40) yaşamını yitirdi, Suriyeli Abdo Mahaddo (42) ise yaralandı.

Mihemmed Cuma

1 Eylül 2014'te Rojava'nın Efrîn Kenti'nden Kilis üzerinden Türkiye'ye geçmek isteyen Rojavalı Mihemmed Cuma (39) adlı kişi askerlerin açtığı ateş sonucu bacaklarından yaralanarak hastaneye kaldırıldı.

M.E.

Efrîn'den 4 Eylül 2014'te Kilis üzerinden Türkiye'ye geçmek isteyen M.E. (14) adlı çocuk askerlerin açtığı ateş sonucu ağır şekilde yaralanarak hastaneye kaldırıldı.

Haziran 2014

YAŞAM HAKKI

	Ölü	Yaralı	Gözaltı	Tutuklama	Vaka
Yargısız İnfaz	10	10	-	-	-

Operasyon	-	1 ¹	-	-	-
Nefret Suçları/Irkçı Saldırıları/Linç Girişimi	-	8	-	-	1
İş Kazası	141 ²	Veri Yok	-	-	-
Asker İntiharları	4	-	-	-	-
Alıkonan Kişiler	-	-	-	-	6 kişi
Faili Meçhul	2	-	-	-	-

KİŞİ GÜVENLİĞİ

	Vaka Sayısı	Mağdur Sayısı
Gözaltında Ölüm	1	1
İşkence	13	56
Asker	1	1
Özel Güvenlik	1	1
Başbakanlık Korumaları	1	2

CEZAEVLERİ

	Kişi
Ölüm	2
İşkence ve Kötü Muamele	10
Sağlık Hakkı/Hastalık	7
İletişim Yasağı/Mektuba el koyma ve Diğer Yasaklamalar	1 mektuba el koyma
Açlık Grevi	5
Sevk	45
Hastalık Nedeniyle Tahliye Olan	2
Tecavüz	1

¹ 1 polis

² İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

	Mahkûmiyet	Beraat	Yargılanan	Para Cezası	Gözaltı
125	1 yıl 11 ay 10 gün (2 kişi)	-	44	19240 TL (3 Kişi)	-
2911 Sayılı Toplantı Yasası	-	-	8	-	-
TMY	1 yıl 8 ay (2 Kişi)	-	30	-	15
220	-	-	1	-	-
Toplam	3 yıl 7 ay (4 kişi)	-	82	19240 TL (3 Kişi)	15
Engellenen İnternet Sitesi	2				

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

	Gözaltı	Tutuklama	Yaralı	Mahkûmiyet
Kürt Meselesi	79	14	10	-
Gezi Yıldönümü	427	-	-	-
İşçi/Sendika	62	-	2	-
HES-Çevre	41	-	25	-
Diğer	57	-	-	-
Toplam	666	14	37	26 yıl 2 ay (14 Kişi)

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

	Gözaltı	Tutuklama
Kürt Hareketi veya KCK Soruşturması	137	25

Diğer	44	1
Toplam	181	26
Kapatma Davası Açılan Dernek	Saldırıya Uğrayan Siyasi Parti	
1³	4 ⁴	

Temmuz 2014

YAŞAM HAKKI

	Ölü	Yaralı	Gözaltı	Tutuklama	Vaka
Yargısız İnfaz	5	5	-	-	-
Kara Mayını	-	2	-	-	-
Operasyon	10 ⁵		-	-	-
İş Kazası	123 ⁶	Veri Yok	-	-	-
Asker İntiharları	1	-	-	-	-
Alıkonan Kişiler	-	-	-	-	3 kişi
Korucu Saldırısı	4	27	-	-	-
Faili Meçhul	2	-	-	-	-

³ Anadolu Arap Birliği Hareketi Derneği

⁴ 1 AKP, 3 BDP/HDP/DBP

⁵ 7 militan, 3 asker

⁶ İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

KİŞİ GÜVENLİĞİ

	Vaka Sayısı	Mağdur Sayısı
İşkence	9	129 ⁷
Asker	5	6
Bakım Merkezi	1	15
Başbakanlık Korumaları	1	1
Sınırdaki Tecavüz	1	1

CEZAEVLERİ

	Kişi
Ölüm	4 ⁸
İşkence ve Kötü Muamele	11
Sağlık Hakkı/Hastalık	11
Hücre Cezası	19 ⁹
Sevk	6
Hastalık Nedeniyle Tahliye Olan	1

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

	Mahkûmiyet	Beraat	Yasaklama	Yargılanan	3. ve 4. Yargı Paketi	Para Cezası	Tutuklu
125	-	12	-	2	-	212400 TL (30 Kişi)	-
2911	16 yıl 6 ay (13 Kişi)	-	-	-	-	-	-
TMY	30 yıl (12 Kişi)	-	-	22	-	-	1
318+vicdani ret	-	-	-	-	-	-	1
216	-	-	-	-	-	-	1

⁷ 115'i Cemaat operasyonunda gözaltına alınan polislerin iddiaları

⁸ 1'i hasta mahpus

⁹ Toplam 220 gün

Kişilik Hakları	-	1 ¹⁰	-	-	-	-	-
Toplam	46 yıl 6 ay (25 kişi)	13	-	24	-	212400 TL (30 Kişi)	3

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

	Gözaltı	Yaralı
Kürt Meselesi	12	19
Kent Yaşamı	15	-
Diğer	35	2
Toplam	62	21

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

	Gözaltı	Tutuklama	Yaralı
KCK Soruşturması	14	6	-
Diğer	1	-	-
C.Başkanlığı Seçimleri	-	-	16
Toplam	15	6	16
Kapatma Davası Açılan Dernek	Saldırıya Uğrayan Siyasi Parti		
	1 ¹¹		

¹⁰ Selçuk Kozağaçlı

¹¹ 1 AKP, 3 BDP/HDP/DBP

Ağustos 2014

YAŞAM HAKKI

	Ölü	Yaralı	Gözaltı	Tahliye Edilen Suriyeli	Vaka
Yargısız İnfaz	6	7	-	-	-
Kara Mayını	1	1	-	-	-
Operasyon	1 ¹²	5 ¹³	-	-	-
Nefret Suçları/Irkçı Saldırıları/Linç Girişimi	-	17	-	90	8
Siviller Arası Silahlı Saldırı ¹⁴	-	6	-	-	-
İş Kazası	158 ¹⁵	Veri Yok	-	-	-
Asker İntiharları	2	-	-	-	-
Alıkonan Kişiler	-	-	-	-	12 kişi
Silahlı Saldırı ¹⁶	2 polis	-	4	-	-
Faili Meçhul	2 ¹⁷	-	-	-	-

KİŞİ GÜVENLİĞİ

	Vaka Sayısı	Mağdur Sayısı
İşkence	7	20
Zabıta	2	2
Bakım Merkezinde Tecavüz	1	3

¹² 1 asker

¹³ 3 asker, 1 polis, 1 özel güvenlik görevlisi

¹⁴ Gülsuyu Mahallesi örneği gibi

¹⁵ İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

¹⁶ Polislere yönelik faili meçhul saldırılar

¹⁷ Bir cinayeti PKK üstlendi

CEZAEVLERİ

	Kişi
Ölüm	4 ¹⁸
İşkence ve Kötü Muamele	18
Sağlık Hakkı/Hastalık	4
Yasaklama	10 ¹⁹
Sevk	2
Hastalık Nedeniyle Tahliye Olan	2

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

	Yargılanan	Para Cezası	Gözalt	Tutuklu
125	1	-		-
214	1	-		-
TMY	-	-	3	1
Kabahatler Yasası	-	567 TL (3 Kişi)		-
301	-	-	1	-
Toplam	2	567 TL (3 Kişi)	4	1

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

	Gözaltı	Tutuklama	Yaralı	Mahkûmiyet
Kürt Meselesi	2	1	18	-

¹⁸ 4'ü de hasta mahpus

¹⁹ Toplam 10 ay iletişim, 10 ay görüş yasağı

Hükümet/Devlet Yetkilisini Protesto	33	-	7	-
İşçi	44	-	-	-
Diğer	3	-	1	-
Toplam	82	1	26	-

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

	Gözaltı	Tutuklama	Mahkûmiyet	Yaralı	Ölü	Vaka
Kürt Hareketi veya KCK soruşturması	19	1	-	-	-	-
Diğer	3	-	-	-	-	-
C.Başkanlığı Seçimleri	-	-	-	8	-	8
Toplam	22	1	-	8	-	8
Kapatma Davası Açılan Dernek	Saldırıya Uğrayan Siyasi Parti					
	4 ²⁰					

²⁰ 1 AKP, 2 DBP, 1 CHP